

SV 403 – bijlage 1

De acht SICA-landen waren in 2020 samen verantwoordelijk voor 24% van de Vlaamse export naar Centraal-Amerika (inclusief Mexico en de Caraïben). Panama en de Dominicaanse Republiek zijn hierbij de belangrijkste exportmarkten binnen de SICA-groep; beide landen behoren tot de top 100 van afzetmarkten van Vlaanderen, met Panama op positie 85 (€ 184 miljoen) en de Dominicaanse Republiek op positie 100 (€ 80 miljoen) in 2020. Meteen daarna volgen Guatemala op plaats 110 met € 51 miljoen export en Costa Rica op positie 123 met € 35 miljoen.

De opportuniteiten in Centraal-Amerika zijn heel uiteenlopend. Dit vertaalt zich ook in de brede sectorale spreiding van de exportvragen die FIT met betrekking tot de SICA-landen ontvangt (chemie, voeding, logistiek, consultancy, agro, textiel, automotieve, bouw, gezondheidszorg ...).

Een eerste sector in de regio die kansen biedt voor toelevering van technologie en innovatieve oplossingen is de **agrosector**.

De landbouwsector levert in de meeste van de SICA-landen een belangrijke bijdrage tot de economie, tewerkstelling en export.¹ De belangrijkste exportproducten van de regio zijn onder meer koffie, suiker, bananen en ananas. En dat vertaalt zich ook in de Vlaamse importcijfers met betrekking tot de SICA-regio: in 2020 vormden bananen en koffie de twee belangrijkste productgroepen met een aandeel van resp. 21,15% en 13,87%, ananas had een aandeel van 7% en cacao van 3%.² Er is lokaal evenwel nood aan kennis en innovatieve oplossingen om de productiviteit en duurzaamheid te verhogen. In dat verband verwijzen we naar het initiatief dat de SICA-landen zelf hebben genomen tot het uitwerken van een gezamenlijk regionaal landbouwbeleid (PACA – Central American Agricultural Policy) waarmee ze in 2007 van start zijn gegaan en dat een vervolg kreeg met de PACA 2019-2030. Met dit gezamenlijk programma wil men de productiesystemen in de betrokken landen stroomlijnen en converteren om zo te komen tot een hogere efficiëntie en competitiviteit in een internationale context.

Andere sectoren die behoren tot de nationale prioriteiten in Centraal-Amerika en die opportuniteiten kunnen bieden, zijn **infrastructuur** en **energie**.

Panama is met het Panama-kanaal en zijn centrale positie in de regio een echte transporthub geworden naar verschillende landen toe, waardoor de haven- en transportsector zeker een interessante toeleveringssector blijft. Er zal blijvend nood zijn aan onderhouds- en aanpassingswerken. Vlaamse privébedrijven hebben, samen met de Vlaamse overheid, al een toonaangevende bijdrage geleverd bij de ontwikkeling en de uitbouw van het sluizencomplex ter plaatse maar kunnen ook in de toekomst verder een rol spelen via het aanbrengen van de nodige expertise en “value added services”. Er worden momenteel studies gedaan naar oplossingen voor de lage waterstand in het sluizencomplex (o.m. in Gatun Lake) ten gevolge van droogte en de klimaatverandering.

¹ Ter illustratie:

- Dominicaanse Republiek: belangrijke export van suiker, melasse, cacao, koffie.
- Costa Rica: vooral export van bananen en koffie maar ook van cacao, suikerriet en tropisch fruit
- El Salvador: belangrijke exportproducten zijn koffie, katoen en suikerriet naast tal van teelten die vooral dienen voor lokale consumptie zoals rijst, fruit en bonen, ea. Met het aantreden van de nieuwe president 2 jaar geleden wil de overheid een grote landbouwhervorming doorvoeren waarbij de productie wordt aangepast aan de EU-vereisten en de Green Deal. Concreet wil men de productie van cacao op een duurzame manier herlanceren en de koffieteelt, die bekend staat om zijn kwaliteit, verder optimaliseren. In juli 2021 werd een nieuw koffiemark “Café El Salvador” gelanceerd, een initiatief van verschillende producenten.
- Honduras: de belangrijkste exportproducten zijn bananen en koffie, maar ook rundvlees, zeevruchten

² NBB cijfers voor de landen SICA-landen – GN8

Volgens de ambassade van El Salvador in Brussel heeft de regering van president Nayib Bukele Ortiz, die sinds twee jaar aan de macht is, een aantal strategische projecten uitgetekend op het vlak van haven-, spoor- en luchttransport. Zo wil het land zijn havennetwerk versterken via de implementatie van een nieuw masterplan voor de havens van Unión en Acajutla die men wil uitbouwen tot nieuwe ontwikkelingspolen. El Salvador is hiervoor op zoek naar internationale partners; er worden momenteel contacten gelegd met de haven van Antwerpen. Er is het Pacific Train Project, één van de grootste projecten op dit moment dat in de fase zit van haalbaarheidsstudies (het gaat om een treinverbinding tussen San Salvador en Acajutla en mogelijks tot in La Hachadura op de grens met Guatemala; dit project wordt mee gefinancierd door de Interamerikaanse Ontwikkelingsbank en CABEI/Banco Centroamericano de Integración Económica). Voorts is er het Pacific Airport project (uitbouw van een luchthaven in het oosten van het land en een nieuwe economische zone; zit ook in de fase van haalbaarheidsstudies).

De regering van Luis Abinader in de Dominicaanse Republiek riep de transport- en infrastructuurindustrie uit als prioritaire sector voor publieke investeringen in 2021 (voorbeeld van projecten: de Highway Nagua-Puerto Plata, de Metro de Santo Domingo, de Monte Grande dam). Volgend project wordt gefinancierd door IDB (update juli 2021): DR-L1140 - Program to Support the Mobility, Land Transportation, Traffic and Road Safety Policy of the Dominican Republic II, <https://www.iadb.org/en/project/DR-L1140> - Status: preparation - USD 350 miljoen.

De regering Alejandro Giammattei van Guatemala kondigde in 2020 de intentie aan om de komende jaren prioritair te gaan investeren in minstens 10 transportinfrastructuurprojecten (havens, luchthaven, wegen, metro)³. De

³ . Voorbeelden (bron FIT Panama):

- **Puerto El Arenal:** Extension of Puerto Santo Tomás de Castilla in a contiguous area. A Public Private Alliance is expected.
- **Puerto de Champerico:** In the Guatemalan Pacific Area next to a free zone that began to operate in 2020. There are 96 blocks of flat land with all services. It was abandoned for 20 years under the Champerico Free Zone Law.
- **Transversal del Sur:** Route to join Puerto de Champerico with Puerto Quetzal through a four-lane 100-kilometer highway that will pass near several tourist beaches, which will be incorporated into the development of the South Coast.
- **Aeropuerto del Puerto de San José:** It is an exclusive cargo airport to facilitate trade and decongest La Aurora Airport. Among the plans: a free zone and a multimodal system of productive infrastructure.
- **Anillo Regional Metropolitano:** Estimated cost: US \$ 400 million. The Ring would divert traffic from Guatemala City that does not require crossing the capital. It has been designed for five governments, according to President Alejandro Giammattei.
- **MetroRiel de la Ciudad:** the first urban passenger train in the country and will use the technology of a light rail. The transportation system will be able to mobilize more than 250 thousand passengers per day in the first year of operation.
- **Periférico de Guatemala:** Similar to the one in Mexico and designed by the same architect, it is an axis from Condado Concepción to the exit of Ciudad San Cristóbal, with four lanes and two for Transmetro on the second floor with toll booths.
- **Aerometro de Guatemala:** The AeroMetro system will be under concession for 25 years. In addition, it will be 8.9 kilometers long, will have 11 stations and 506 cabins in order to transport about 5500 passengers on each axis (I and II).
- **Autopista Puerto Quetzal:** The Congress did not approve the Public-Private Partnership contract for the construction of the project. The work consisted in improving the road, construction of returns, bays, emergency areas and pedestrian crossings. We are looking forward to receive an update about this project.
- **Vía exprés Nor-Oriente:** An estimated investment of US \$ 300 million to build a road that will be managed by the investor for 25 years. It will connect the highway exit to the Atlantic with the highway to El Salvador.
- **GU-L1170 : CA-9 Road Corridor Development** (with intervention of the IDB – updated July 2021)

wegeninfrastructuur verdient zeker aandacht aangezien de gemiddelde snelheid op de weg er 16 km/u bedraagt ten opzichte van een gemiddelde van 60 km/u in de regio.

In 2020 tekende de productgroep "constructiewerken en delen van constructiewerken" voor 7% van de totale Vlaamse export naar de SICA-landen.

Wat de **energie- en milieusector** betreft:

Costa Rica is één van de voortrekkers op het vlak van bescherming van biodiversiteit. Het land past al een streng milieubeleid toe en investeert ook sterk in wind- en zonne-energie. De innoverende knowhow van Vlaamse bedrijven (vb op het vlak van energie, behandeling van afvalwater ...) kunnen Costa Rica zeker verder vooruit helpen en maken een kans.

El Salvador zit in een vroeg stadium van de ontwikkeling van een afvalbeleid en bijhorende waardeketen; het land wil hiervan een prioriteit maken, ook op het vlak van "waste to energy".

In Nicaragua is er het goedgekeurde "Sanitation Program for Lake Managua in the South Bank" waarbij zo'n 430.000 inwoners van de stad Managua, Tipitapa en Ciudad Sandino toegang zullen krijgen tot drinkwater. Het project wordt gesteund door CABEI ter waarde van USD 151,4 miljoen.⁴ De verkiezingen in November 2021 zullen bepalend zijn voor de verdere economische ontwikkeling in het land.

Voorts zijn er in de regio ook altijd kansen voor bepaalde niche **consumptiegoederen** (bv. gourmet voedingsproducten zoals speciaalbieren, chocolade, koekjes ..., meubilair of decoratieartikelen ...).⁵

Volgens de Wereldbank⁶ steeg het aandeel van de middenklasse in Centraal-Amerika⁷ van 22,6% in 2009 tot 29,3% in 2019, met vooral een sterke toename in de laatste 6 jaar⁸. Vooral Panama en Costa Rica behoren binnen de regio tot de meest welvarende (en tegelijk meest "business friendly"⁹) landen, met een BNP/capita van resp. USD 12.269 en USD 12.076, gevolgd door de Dominicaanse Republiek met USD 7.268. De andere landen volgen op afstand met een BNP/capita tussen USD 4.603 (Guatemala) en USD 1.905 (Nicaragua).¹⁰ Belangrijke exportproducten binnen de Vlaamse uitvoer naar de SICA-landen in 2020 waren onder meer bier en zuivelproducten.

Algemeen genomen kunnen er ook kansen zijn voor toelevering van technologie en vernieuwende oplossingen allerhande aan uiteenlopende lokale industriële sectoren. Dat kan gaan over de lokale voedingsindustrie in al die landen, de textielnijverheid (vb in El Salvador, Nicaragua, Guatemala, de Dominicaanse Republiek), de cementnijverheid (Panama, Costa Rica, de Dominicaanse Republiek, Nicaragua), olieraffinage en de chemiesector (Panama, Costa Rica, El Salvador), de bouwsector ...

<https://www.iadb.org/en/project/GU-L1170> - Status: preparation - USD 129.9 million

- **GU-T1296 : Structuring and Co-financing of the CA-9 North Corridor** (with intervention of the IDB (updated July 2021): <https://www.iadb.org/en/project/GU-T1296> - Status: preparation - USD 450,000

⁴<https://www.bcie.org/novedades/noticias/articulo/bcie-financia-obras-de-agua-potable-y-saneamiento-alrededor-del-lago-de-managua-en-beneficio-de-mas-de-14-millones-de-habitantes>

⁵ Als voorbeeld: de Vlaamse export van voeding naar El Salvador bestaat bijna hoofdzakelijk uit bier.

⁶<file:///C:/Users/svin/Downloads/The-Gradual-Rise-and-Rapid-Dcline-of-the-Middle-Class-in-Latin-America-and-the-Caribbean.pdf>

⁷ Definitie van Centraal-Amerika in het document: SICA-landen met uitzondering van Belize

⁸ hoewel er in die regio nog steeds vrij grote inkomensverschillen zijn tussen stedelijke en landelijke gebieden, ook in Panama.

⁹ Volgens de Ease of doing business index van de Wereldbank scoren Costa Rica en Panama het best met een ranking van resp. 74 en 86 in 2019, op een totaal van 190 landen.

¹⁰ Wereldbank – 2020 - https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.PCAP.CD?name_desc=false

Het kantoor van FIT in Panama ziet voorts mogelijkheden in de **gezondheidszorg** in bijvoorbeeld Nicaragua, de Dominicaanse Republiek en Guatemala: levering van geneesmiddelen maar ook uitrusting en industriële basisgrondstoffen voor de lokale chemische/farmaceutische industrie. In 2020 vormden geneesmiddelen trouwens een zeer belangrijke productgroep binnen de Vlaamse export naar de SICA-landen, goed voor 20,7%.

Tot slot zetten een aantal van die landen ook in op **toerisme** (uitbouw infrastructuur, faciliteiten ...), wat ook bepaalde toeleveringskansen kan bieden.

In Panama bijvoorbeeld mag men zich de komende 5 jaar verwachten aan een toename van recreatief toerisme (bovenop het zakentoeerisme waarvoor het land vooral bekend staat); begin 2020 werd er voor de eerste keer een nationaal promotiefonds van USD 44 miljoen uitgetrokken voor de promotie en ontwikkeling van dat segment. Toerisme is ook belangrijk in Costa Rica (dat vooral inzet op ecotoerisme) en de Dominicaanse Republiek. Maar ook Nicaragua en El Salvador hebben ambities. Dat laatste land, dat bekend staat voor de beste kwaliteitgolven aan de Pacifische kust en in 2021 gastland was voor de ISA World Surfing Games, wil hier rond een toeristische infrastructuur uitbouwen en plant een aantal tenders uit te schrijven.

Opvolging

Awex Panama, een kantoor dat in oktober 2017 van start ging en werkt voor de 3 gewesten, behandelt niet alleen op een reactieve manier de exportvragen van Vlaamse bedrijven met betrekking tot de 7 SICA-landen (Costa Rica, de Dominicaanse Republiek, El Salvador, Guatemala, Honduras, Nicaragua en Panama)¹¹ maar meldt ook business opportuniteiten aan FIT. Het kan hierbij gaan om specifieke handelsvoorstellen van lokale bedrijven die op zoek zijn naar bepaalde technologie, producten en diensten, nieuws ivm nieuwe regelgeving of markttoegang, info over komende tenders voor overheidsopdrachten in de betrokken landen, ... FIT maakt die info kenbaar onder de bedrijven en instanties via zijn gebruikelijke communicatiekanalen (website, nieuwsbrief, gerichte mailings, social media).

De jongste jaren heeft FIT geen groepsacties georganiseerd op de SICA-landen; ook op het FIT-AP 2022 zijn er geen specifieke acties voorzien.

Voka Antwerpen organiseert in 2022 mogelijks een (uitgestelde) netwerkmissie naar Panama (initieel voorzien in 2020), waaraan FIT, waar gevraagd, ondersteuning zal geven.

¹¹ Belize, het kleinste SICA-land met slechts 390.000 inwoners en 182^e exportmarkt van Vlaanderen in 2020, wordt officieel niet door een FIT-kantoor gecoverd.